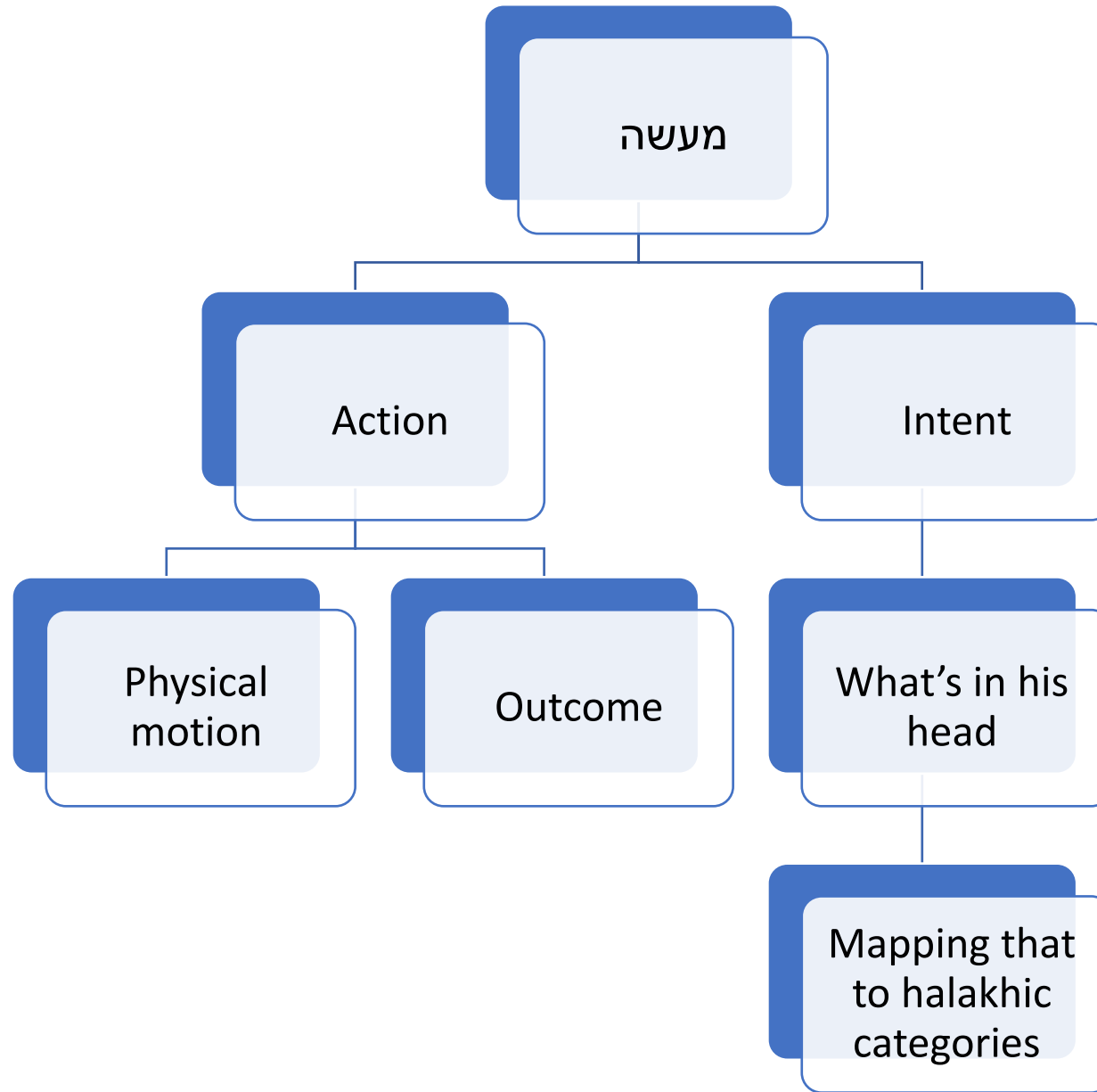

דבר שאינו מתכוון

כתובות ה עמוד ב- ו עמוד א

איבעיא להו מהו לבעול בתחלה בשבת דם מיפקד פקיד או חברי מיחבר ואם תימצי לומר דם מיפקד פקיד לדם הוא צריך ושרי או דלמא לפתח הוא צריך ואסיר ואם תימצי לומר לדם הוא צריך ופתח ממילא קאתי הלכה כר"ש דאמר דבר שאין מתכוין מותר או הלכה כרבי יהודה דאמר דבר שאין מתכוין אסור ואם תימצי לומר הלכה כר' יהודה מקלקל הוא אצל הפתח או מתקן הוא אצל הפתח איכא דאמרי ואם תימצי לומר דם חברי מיחבר לדם הוא צריך ואסור או דלמא להנאת עצמו הוא צריך ושרי ואם תימצי לומר להנאת עצמו הוא צריך ודם ממילא קאתי הלכה כרבי יהודה או הלכה כר"ש ואם תימצי לומר הלכה כר' יהודה מקלקל בחבורה או מתקן בחבורה הוא ואם תימצי לומר מקלקל בחבורה הוא במקלקל הלכה כרבי יהודה {ו עמוד א} או הלכה כר"ש (איתמר) בבי רב אמרי רב שרי ושמואל אסר בנהרדעא אמרי רב אסר ושמואל שרי אמר רב נחמן בר יצחק וסימניך אלו מקילין לעצמן ואלו מקילין לעצמן ורב שרי והאמר רב שימי בר חזקיה משמיה דרב האי מסוכריא דנזייתא אסור להדוקה ביומא טבא בהוא אפילו ר"ש מודה דאביי ורבא דאמרי תרוייהו מודה ר"ש בפסיק רישיה ולא ימות והא אמר רב חייא בר אשי אמר רב הלכה כרבי יהודה ורב חנן בר אמי אמר שמואל הלכה כרבי שמעון ורב חייא בר אבין מתני לה בלא גברי רב אמר הלכה כר' יהודה ושמואל אמר הלכה כרבי שמעון לעולם רב כרבי יהודה סבירא ליה להך לישנא דאמר דם מיפקד פקיד מקלקל הוא אצל הפתח להך לישנא דאמר דם חברי מיחבר מקלקל בחבורה הוא

מלאכה שאינה צריכה לגופה

שבת צג ב

מתניתין- המוציא אוכלין פחות מכשיעור בכלי פטור אף על הכלי שהכלי טפלה לו. את החי במטה פטור אף על המטה שהמטה טפלה לו את המת במטה חייב וזית מן המת וכזית מן הנבלה וכעדשה מן השרץ חייב ורבי שמעון פוטר:

רשי שם

ור' שמעון פוטר -אפילו במת שלם דהוי מלאכה שאינה צריכה לגופה וכל מלאכה שאינה צריכה (לגופה) אלא לסלקה מעליו הוי מלאכה שאינה צריכה לגופה דברצונו לא באה לו ולא היה צריך לה הלכך לאו מלאכת מחשבת היא לר' שמעון:

מלאכה שאינה צריכה לגופה

תוספות שבת צד עמוד א

רבי שמעון פוטר- נראה לר"י דמלאכה שאינה צריכה לגופה קרי כשעושה מלאכה ואין צריך לאותו צורך כעין שהיו צריכין לה במשכן אלא לענין אחר כי הצורך שהיתה מלאכה נעשית בשבילו במשכן הוא גוף (איסור) המלאכה ושורשו ולפי זה אתי כולהו שפיר הוצאת המת אין צריך למת ובמשכן היו צריכין לחפצים שהוציאו צד נחש שלא ישכנו אינו צריך לנחש ובמשכן היו צריכין לתחש וחלזון ומפיס מורסא להוציא ליחה המזיקתו ואין עומד להכניס אויר ולהוציא ליחה תמיד אע"פ שנעשה פתח גמור שהרי ראוי (הוא) להכניס ולהוציא אם היה צריך מ"מ לא דמי לפתחים שבמשכן שהיו עומדין להכניס ולהוציא אבל לעשות לה פה דמיא למשכן וחייב והריגת המזיקין אין צריך להם ובמשכן היו צריכין לעורות אילים הנשחטים וחופר גומא ואינו צריך אלא לעפרה ובמשכן היו צריכין לגומא לנעוץ בה או לדבר אחר....ורש"י דפירש דברצונו לא היתה באה לו ולא היה צריך לה שאינה אלא לסלקה מעליו כמו צד נחש שלא ישכנו או מכבה גחלת שלא יזוקו בו רבים דברצונו שלא היה בעולם וכן בפרק במה מדליקין (לעיל דף לא:) פירש כחס על הפתילה המהובהבת כבר דאינה צריכה לגופה משום דאין צריך לכיבוי זה ואם לא הובערה מעולם הוה ניחא ליה דהואיל וחס עליה כי אית בה טפי הוה ניחא ליה בה קשה מסותר על מנת לבנות כמו בתחלה וקורע בחמתו למירמי אימתא אינשי דביתיה דהתם צריך למלאכה ורוצה הוא שיהא בעולם ואין לומר דלא ניחא ליה שיצטרך למירמי אימתא אם כן מפיס מורסא לעשות לה פה יהא פטור דברצונו היה שלא היה מורסא מעולם וכן קורע יריעה שנפל בה דרנא על מנת לתפור דברצונו לא היה נופל בה וכן תופר בגד קרוע ברצונו שלא היה קרוע אלא צריך לפרש כדפירשתי:

תוספות כתובות ה עמוד ב

לדם הוא צריך ושרי. וא"ת והא פסיק רישיה הוא לענין הפתח וצ"ל שיכול להוציא הדם בלא עשיית הפתח פי' ר"ת שצריך להוציא הדם שלא יתלכלך פעם אחרת כשיבעול ולפירושו לקמן דקאמר דם חבורי מיחבר אי לדם הוא צריך ואסור אף על גב דהויא מלאכה שאינה צריכה לגופה דשריא במקום צערא גבי מורסא הכא גבי מצוה אסור ולקמן נפרש הא דפריך ממפיס מורסא לפירושו ור"י מפרש לדם הוא צריך שצריך לראות אם היא בתולה:

שיטה מקובצת כתובות ה עמוד ב

ובשיטה ישנה פירש: לדם הוא צריך – דכל אשה שדמיה מרובין בניה מרובין, עד כאן. והשתא להאי פירושא ניחא קושיית התוספות, דאינו צריך להוציא הדם ולא חפץ בהוצאת דמיה, אלא דניחא ליה בריבוי בניה מפני שבניה הם מרובים. ור"י מפרש: לדם הוא צריך, שצריך לראות אם היא בתולה. וגם לזה הפירוש אפשר לתרץ קושיית התוס', שאינו חפץ שיצאו, אלא חפץ לידע שהיא בתולה לבד, ואם היה אפשר לידע שהיא בתולה בלא הוצאת דם ניחא ליה נמי. ומיהו הרא"ש כתב לשון ר"י: וכתב שצריך להראות כו', וכיון דבעי הדם להראות לעולם שהיא בתולה, מעתה הוא צריך להוצאת הדם, והדרא קושיית התוספות לדוכתיה ובעינן לתרוצה כדתירצו לה התוס'. וגם רבינו תם פירש שצריך להוציא הדם, שלא יתלכלך פעם אחרת כשיבעול. והשתא להאי פירושא ודאי קשיא דפסיק רישיה כו', ונצטרך לתירוץ התוס'.

ועוד קשיא לפירוש רבינו תם, דלקמן דקאמר דם חברי מחבר, אי לדם הוא צריך ואסור, והא הויא להו מלאכה שאינה צריכה לגופה דשרי במקום צערא גבי מורסא, והכא נמי האיכא מצוה, ואמאי פסיק ותני: אי לדם הוא צריך ואסור? ובשלמא לפירוש ר"י, כיון דצריך לדם להראות שהיא בתולה, מלאכה הצריכה לגופה היא. אבל לפירוש רבינו תם, אדרבה לא ניחא ליה בדם, ובעי שיצא כדי שלא ילכלך ביה פעם אחרת, והויא לה מלאכה שאינה צריכה לגופה דלא ניחא ליה בדם, ואם כן קשיא, דבמקום צערא התירו. ותירצו בתוס', דגבי מצוה אסור טפי מלגבי צערא

- Another concept that the גמ brings in is that of מקלקל as well as the idea that רבי שמעון is מחייב in cases of בחבורה. (making a wound is a מלאכה in spite of its lack of genuine objective constructive purpose)
- Tosfot asks why we don't further expand that logic, and says that even if our case is אינה צריכה לגופה why shouldn't it still be a problem?

תוספות שבת עה עמוד א

וְתִימָה דְּבַסְפִּ"ק דְּחִגִּיגָה (דף י:) מִשְׁמַע דְּהָא דְּפִטְר ר"ש מִלֵּאכָה שְׁאִינָה צְרִיכָה לְגוּפָה הֵיִינוּ מִשּׁוּם דְּבַעֵי מִלֵּאכָת מַחֲשַׁבְתָּ וְא"כּ בְּחִבּוּרָה דְּלֵא בַעֵי מִלֵּאכָת מַחֲשַׁבְתָּ לִּיחִיִּיב בַּהּ מִלֵּאכָה שְׁאִינָה צְרִיכָה לְגוּפָה.

תוספות כתובות ה ב

אם תימצי לומר הלכה כרבי יהודה מקלקל הוא אצל הפתח ושרי. פי' דרבי יהודה אית ליה דמקלקל בחבורה פטור אף על גב דפטור אבל אסור **מיהו הכא מותר לכתחלה משום דאיכא תרתי מקלקל בחבורה ודבר שאינו מתכוין** וקשה דבגרירה אסור ר' יהודה אע"ג דאיכא תרתי דאין מתכוין ומקלקל נמי הוי כדאמרינן בשילהי פ"ק דחגיגה (דף י.) דמוקי הך דחופר גומא ואין צריך אלא לעפרה דפטור אפי' כר' יהודה דמחייב מלאכה שאינה צריכה לגופה וטעמא דפטור משום דמקלקל הוי ובפרק י"ט (ביצה כג. ושם) אסור רבי יהודה קירוד אף על גב דאין מתכוין ומקלקל ויש לומר דהכא שרי טפי משום דאיכא נמי מצוה א"נ שלא במקום מצוה נמי **היכא דאיכא תרתי שרי** וגבי חריץ יש להעמיד כגון שאינו מקלקל לגמרי אלא מתקן קצת דמשוי גומות מצד אחד וגבי קירוד נמי במה שמוציא דם מיקל לבהמה קצת כמו דם הקזה.

פני יהושע כתובות ה עמוד ב

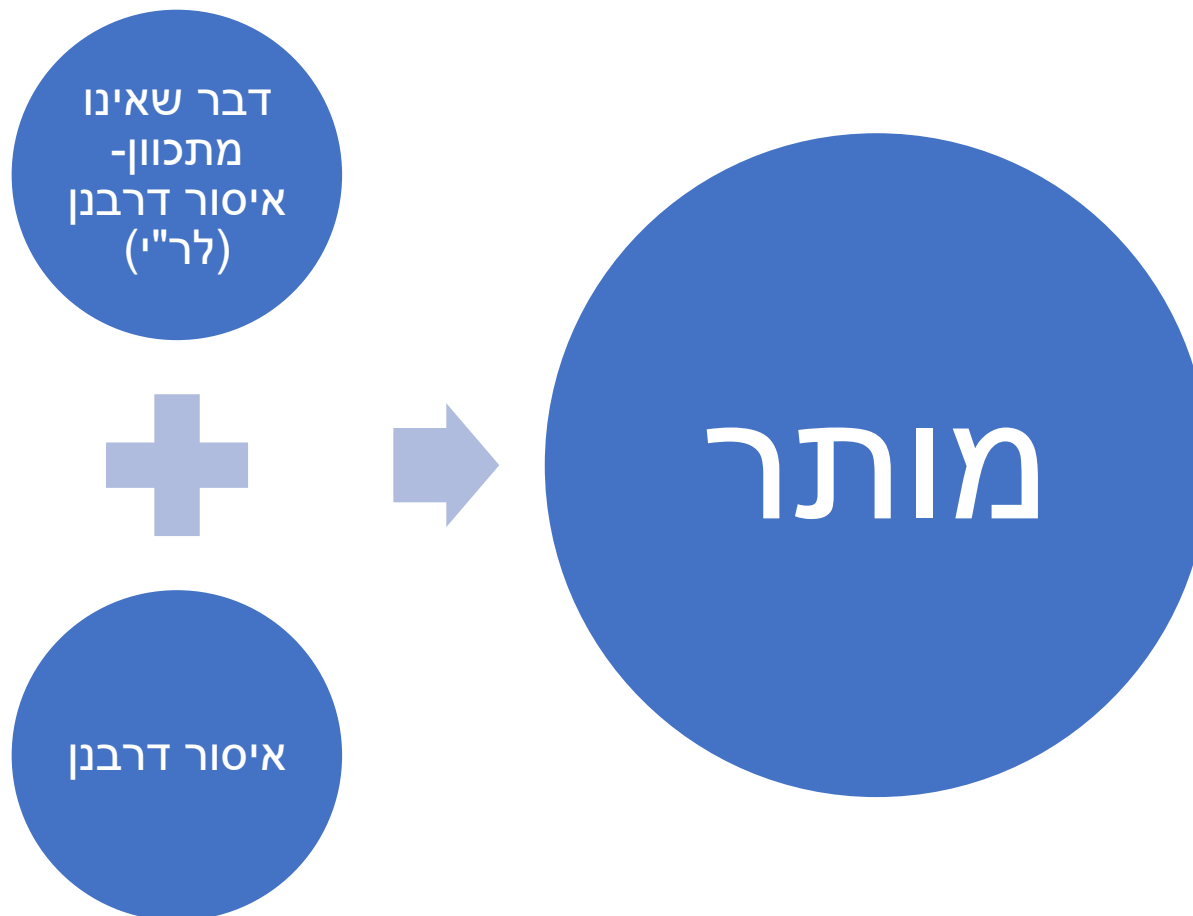
בד"ה אם תמצי לומר וכו' מיהו הכא מותר לכתחלה משום דאיכא תרתי מקלקל ודבר שאינו מתכוין עכ"ל. נראה שהתוספ'
לשיטתייהו שכתבו ביומא דף ל"ד ובפ' כירה דף מ"א ובכמה דוכתין דאף למ"ד דבר שאינו מתכוון אסור היינו מדרבנן
דאע"ג דבכל התורה אסור מדאורייתא מ"מ בשבת מותר מן התורה דמלאכת מחשבת בעינן וכיון דלא מיתסר אלא
מדרבנן שפיר כתבו כאן דכיון דהוי נמי מקלקל ואיכא תרתי למעליותא כולי האי לא החמירו רבנן משא"כ לפירש"י
ביומא דמאן דאסר דבר שאינו מתכוין היינו מדאורייתא תו לא שייך לחלק במקלקל בין מתכוון לשאינו מתכוון אלא
הא דשרינן הכא היינו משו' דבמקום מצוה מותר לכתחלה במקלקל וכמו שאפר' לקמן לשיטתו בההיא דמפיס מורסא

כנ"ל

משנה למלך שבת א:ה

דברים המותרים וכו'. פלוגתא דר' יהודה ור' שמעון ואיפסקא הלכה כר' שמעון דדבר שאינו מתכוין מותר כדאיתא בפרק
ב"מ ובפ' המצניע. ואיכא לספוקי אי פלוגתייהו באיסור תורה דוקא אבל באיסור דרבנן מודה ר"י דשרי או דלמא
דאפי' באיסורין דרבנן אסר ר"י.

למה?

איסורי דרבנן איסור גברה – מדין לא תסור

